I, 2, 1935 4 Lei

ICONAR

Legea muncii și a tăcerii

Soarele apuse demult în râu de sânge. Peste coline se lasă aripa serii, largă, bogată și plină de taine. Deoparte muncitorii cu ochi aprinși privesc zarea. Muncitorii tac. O unduire misterioasă trece prin văzduh, aducând cu ea freamătul zilei de trudă aprigă și cutremurătoare. Adierea serii înfioară inimi și trupuri. Muncitorii năvalnici și drepți par stane de granit: muncitorii tac.

Icoana muncii tăcute revine ca o amintire depărtată, de peste ținuturi, aprinzând torța pentru ora solemnă a rugăciunii. Gândurile se înlănțue unul de altul, tot mai strânse, până se opresc, înalte și demne ca în fața unui altar: muncă și tăcere.

Și gândurile ne duc spre începuturile apocaliptice, în care omul peșterilor, pentru a începe războiul cu natura, porni nebun de setea cuceririi, se aruncă năpraznic și elementar ca rostogolirea stâncii, ca și căderea trăsnetului. Curând, însă, avea să cunoască forța dușmană, încercuindu-l nemiloasă, aspră și ucigătoare. Vijelia începutului doborîtă, s'a prefăcut în încleștare. Forța a cunoscut pentru prima dată durerea. Omenirea a trăit atunci, poate, cea mai mare experiență.

— Durerea crestă urmă adâncă, nepieritoare urmă, căci, oprit în fața naturii ca în fața unui miracol, pe care îl ignorase până acum, omul se reculese din adâncuri și — tăcu. Clipa durerii născu tăcerea. (Cine a spus că încă nu s'a născut nimic pe lume fără durere?) Și, moment unic, oprirea forței deslănțuite, tăcerea, întări dumnezeește pe om; ea îl făcu rege peste întreaga natură. Pornirea oarbă de energie, ca prin farmec, cutremurată de durere, sfințită de crugul divin al tăcerii, se prefăcu în sforțare chibzuită, nobilă în avântul ei: munca.

Munca: luptă continuă cu forțele naturii. Munca: ridicare a omului prin sbatere neîntreruptă. Munca: armă cuceritoare a dușmanului de pretutindeni.

De când se cunoaște ceva despre oameni și faptele lor, de atunci se înșirue epocile după marile munci săvârșite cu unelte de piatră, bronz sau fier. Proiectată ca o arătare unică, stă și azi istoria Egiptului cu haina-i tainică a morții, din care răsar uriașe piramide și temple, zidite în clipe de pioasă muncă. Peste timpuri stăruie imaginea marilor armate, a vaselor de pe mări, conduse în tactul muncii colective. Mai apropiat de noi, freamătul surd al uzinelor și al fabricilor, fumegă roșu de ațâțare diabolică.

Dintre darurile mari, cu cari se pot mândri oamenii, munca și tăcerea, una chemând pe cealaltă, ambele întovărășindu-se întotdeauna, constitue un element dinamic și esențial în structura sufletească a omului.

Tăcerea înțeleasă ca o răscolire profundă prin atenție îndreptată înăuntru, tăcerea intimelor regăsiri și inspirații, tăcerea izvorului de elanuri e stare creatoare prin definiție. Cine cunoaște fericirea inspirației artistice iubește tăcerea. Cine a muncit cu mintea sau trupul, se închină în fața omului care știe să tacă.

Apostolul muncii și al tăcerii, Th. Carlyle, vijelios și aspru ca vânturile Nordului, dur și tăcut ca fiordurile ghețurilor nemișcate, învesti omul mare cu harul muncii și al tăcerii. Omul mare, eroul, este creatorul epocilor de cultură, în el se resfrâng toate tendințele unei vremi. El a zidit istoria: prin muncă și tăcere.

Dar se privim acum pământul nostru, mamă care ne-a născut. Pământul țării noastre geme, zice cântecul. Din durerea pământului pentru căderea omului român a țâșnit flacără de foc. Flacăra arderii și a purificării. Văpaia înoirii, fierul roșu al cutremurării. Coloane după coloane se înșiruie tot mai puternice pe drumul de renaștere a sufletului românesc. Ele sunt numai voință, nestrămutată voință de-a învinge ori ce obstacol:

Dar clătina-vom munți din temelie
Cu pieptul nostru râuri vom opri...

O măreață operă de reconstrucție națională este pornită. Clădirea trebuie ridicată nouă, din temelii. Revoluția spirituală, în al cărei marș „inimi de viteji s'arată", trebue să izvorască din cele mai adânci pături de substanță umană, pentru a fi cu atât mai românească și mai nouă. Se va clădi pe baza unei educații sistematice, pătrunzând până în inima lucrurilor, pentru a ridica edificiul românului nou.

Ca un consens organic se impun — implacabile — normele de desăvârșire a societății românești: legea muncii; legea tăcerii. Formulate de însuși căpitanul speranței românești, aceste legi sunt menite să devină articulațiile de bază ale constituției psihice a românului nou, care se zămislește azi mucenicit, hulit și ignorat mișelește. Trebue adânc ancorate în colectivitatea românească aceste două legi pentru a dăltui formele chipului viguros, drept și neînfricat al sufletului românesc renăscut.

Pentru prima dată în spiritualitatea românească sună cântecul cadențat al muncii românești:

Se stinge var, se scoate piatră
Și din păduri se taie brazi
Și'n cântece legionare
Lucrează dragii camarazi.

Să renaștem prin muncă și tăcere! Vom crește imens. Să ne regăsim în orele de tăcere, sorbind din adâncurile ființei noastre energiile ce trebuie să le dăruim patriei!

Tăcerea bolților închisorii, tăcerea înfrigurării pentru o țară nouă, dreaptă și cinstită, tăcerea muncii în camera noastră umilă, tăcerea trudnică a taberelor de muncă și a șantierelor trebuie să cutremure munții și pădurile, văile și apele pentru ca să se izbăvească acest neam.

LEON ȚOPA

ION ROŞCA
(1908 — 1933)

TREI POEME

NEOHAIDUCEASCĂ

Îmi place să trăiesc ca pădureții, vara, în pădure,
cu suflet acru, necioplit și dur,
să mă hrănesc cu ploi și vânt (sunt și zile pure):
numai argint suflat pe fond de-azur.

Ca să-mi crească visul ca un lujer, drept,
mă 'nvălesc cu nopți ca 'n frunzare cerbii;
iar pe cer de scriu semne, norii — aștept
licurici s'aprindă stele 'n roua ierbii.

Mă trezesc atunci din senin haiduc,
hoț la drumul mare (pe Calea Lactee),
măsurând chimirul, aur cât să duc
și 'njurând de sfinți ca noaptea 'n loc să stee.

ITINERAR

— Inscripție pe-o aripă de aeroplan —

Spre culmi de-azur un cântec urcarea ne 'nflori,
ne îmbiau livezi de cer atât de clar,
c'am apucat cărarea spre neajuns hotar,
mereu împinși de dorul de-a nu ne mai opri.

Rămase 'n urmă drumuri, ne arborau chiemări
în fluturare albă de ispitiri și doruri,
dar ne învinse setea bețiilor de goluri
și ne-ameți adâncul albastrei depărtări.

Mai sus, spre țărmuri fără rele,
să poposim, o, suflet de-apururi însetat,
la început de noapte, sub cer înrourat
să adormim pe-un maldăr de vise și de stele.

PRELUDIU

Stingere lentă, cu popasuri albe,
descreștere spre-o lume nouă,
ne va 'nflori viața în plante și în rouă
și așa se va înfiripa descătușarea zilelor noastre.

Cântec va musti în boabe și sunet de salbe
va miji în frânturi de crepuscul,
timpuri trecute vor aprinde minuscul
universul lor de singurătate.

Cândva vom poposi pe-o creastă de leat,
vom asculta curgerea slabă a orelor;
apoi, vom urca mai departe
suișul alb al norilor
și, iată, așa va sbura
ultima filă din carte.

Permanențe românești

VASILE PÂRVAN

(1882 — 1927)

Se dădeau la o parte nourii de furtună pentru a desfunda limpezimi noui. În fluviul de viață al neamului se lăsau la fund, spre seninul uitării, sufletele căzute pe câmpul de luptă, ca niște pietre grele de iubire. Și, totuși, zările erau tulburi. Pleava, ridicată în înălțimi de vântul războiului, întuneca până și sufletele călite la temperatura luptelor dela Mărășești, acolo unde „s'a făurit din nou prin moartea incomparabilă, pactul vieții eterne al rasei noastre" (1). Când s'au întors, oțeliți în lupte, și erau gata să ridice templul soarelui nou, glorioșii „preoți ai jertfei" au găsit locul pus sub stăpânirea întunericului. Un cult, necunoscut spărgătorilor de fronturi, se sărbătorea acasă: „cultul hranei". Lumina soarelui nou nu putea răsbi până la glia românească. Atunci, am simțit nevoe de luminători puternici, străfulgerați de eternitatea românească, transfigurați de noui strădanii, necrutători, ireductibili.

Așa, în zori de veac, a apărut conturându-se în permanență românească, Vasile Pârvan.

Porni dintr'un sat depe meleagurile Tecuciului, cu deprinderea de-a fi pios și a pune măsură în toate, învățat de maică-sa silința pentru fapte bune (2), și, câștigând dela marii dascăli ai timpului gustul pentru migăloase cercetări științifice, a sorbit la Școlile Apusului învățătura antichității greco-latine, descoperind rezonanță între gândurile lui și gândurile strămoșilor (4). Războiul, uriașă încleștare de de forțe și jertfe, a sădit în Pârvan speranța unei vieți noui, purificată de toată umbra răului, sintetizând personalitatea, tot mai deplină și mai cuprinsă de timpul românesc, a gânditorului, a artistului și a omului Pârvan.

Cel ce-a luat pe umerii săi crucea se cuvine să o ducă până pe muntele răstignirii. Lupta cea de-a doua, era să fie mai grea decât cea dintâi. Nu luptă de supremație fizică, ci biruință adâncă asupra animalității ce ne copleșea.

După victoria cea dintâi se punea întrebarea: „Cine va crește națiunea noastră întru eroismul, activ, creator și sigur de rostul jertfei sale? Cine va alcătui acum noua generație? Cine va hotărî de gândul întraripat spre cele vecinice ale acestui neam? Preoții hranei, ori preoții jertfei? Căci preoții hranei știu încânta mai iscusit turmele nevinovate de oameni săraci cu duhul. Și grava demnitate cu care se împodobesc ei, e așa de impunătoare, că

ei par a fi înşişi îngerii virtuţii" (5). Pentru „preoţii hranei" singurul scop al vieţii e fericirea indivizilor. Acesta a fost drumul cel mai nimerit, pentru reîntoarcerea la animalitate. Despre ceilalţi, dascălul Pârvan spune: „Pentru noi singura biruire a bestiei din noi — singurul scop al vieţii — e lucrarea pentru aproapele; suprema sanctificare a vieţii e moartea pentru aproapele, cu atât mai mult însă pentru fiinţa ideală, prin excelenţă spirituală care e patria; suprema caritate e darea vieţii tale spre a păstra viaţa celui iubit, cu atât mai mult spre a păstra viaţa patriei tale".

Era o clipă când şi cei mai buni au pierdut orişice nădejde: „Înlăuntrul ţării tale nu vezi decât necinste, căţărare desperată către locurile cele mai de sus, goană după avere, murdărire a tuturor numelor curate de luptători, fără frică împotriva răului, aprobare stupidă a mulţimei dată nu celor care-i cer virtute ci celor ce-i laudă viţiile" (6). Salvarea nu putea veni decât tot dela nesecatul rezervor de viaţă al rasei noastre. Pârvan era atât de convins de acest lucru încât o considera cea mai nobilă depe pământ. Ea trebuie însă, scăpată de această „clasă suprapusă", care n'a moştenit nimic dela „Geţii cei nemuritori", nimic dela „eterna Romă", şi n'a învăţat nimic din „luptele pentru libertate", purtate de rasa noastră. Printr'o educaţie aleasă, printr'un sistem propriu de erarhizare şi selecţionare vom isbuti să scoatem din sânul ţărănimii, conducători ce ne lipsesc. Metodele întrebuinţate, însă, de şcoala românească, i se par lui Pârvan deadreptul periculoase; „Fiecare naţiune, zicea el la deschiderea cursului său la Universitatea din Cluj, trebuie să-şi aibă metoda proprie de desanimalizare a mulţimilor şi de selecţionare a talentelor şi geniilor. Copiii ţăranului nostru, vioiu şi clar la minte, n'au nevoe de pisălogeala ucigător de metodică, născocită ca sistem educativ de naţiile greoaie la spirit pentru copiii lor molâi şi înceţi" Pârvan crede că cea mai bună metodă trebuie să revie unei cât mai serioase educaţii intelectuale. Selecţionarea şi erarhizarea elementelor intrate în şcoală se va face cu „piatra de încercare a Cultului Ideei". Era calea ce i se părea cea mai simplă şi mai potrivită acestui mare iubitor de gânduri. Mult nu s'a oprit Pârvan la problema educaţiei, totuşi a observat, la timp, locul ce trebuie reţinut educaţiei voinţei şi simţirii: „Oportunisme, tocmeli, reductibilităţi nouă nu ni sunt permise. Noi suntem preoţii aspri ai unei religii de purificare. Noi suntem chemaţi să fim ireductibili sau să ne retragem din luptă. Căci asupra noastră apasă răspunderea întregii vieţi a naţiunii". Deaceea la clădirea noului templu nu e nevoe de mulţi; „Entusiasmul celor mulţi, nu ţine decât până la primul obstacol, până la prima jertfă. Tăria de caracter — singura nobleţe adevărată în lumea muritorilor — e o floare rară. Iar fără ea toată învăţătura depe lume, tot talentul creator, e un simplu amuzament egoist". Astăzi înţelegem bine acest lucru. Porniţi atunci, au căzut, s'au retras în mod laş din luptă dintre cei mai buni şi mai talentaţi, cari până mai eri au deschis drumuri şi s'au voit pildă.

Dar nu numai prin cuvânt, ci şi prin întreaga sa atitudine în viaţă, a influenţat Pârvan asupra tineretului: „O înaltă nobleţe morală, îl făcea să acorde vieţii totul, în timp ce pentru el însuşi se împiedica să aştepte ceva. Această atitudine este virtutea capitală a pedagogiei lui Pârvan" (7). Gânditorul Pârvan ne-a învăţat să pătrundem fericirea eternităţii noastre şi bucuria biruinţii gândului omenesc asupra inerţiei cosmice.

In Getica sa clădeşte dovadă istorică a superiorităţii daco-romane ca rasă, a superiorităţii spirituale. Pârvan ţinea să demonstreze oriunde superioritatea spiritualului asupra materialului. Soarta umanităţii întregi şi soarta popoarelor a fost hotărîtă întotdeauna, de spiritual. Numai acolo unde e superioritate spirituală e istorie. A pune preţ numai pe necesităţile existenţei înseamnă a recădea în animalitate. Dar nu numai împotriva materialismului, ci şi împotriva socialismului gregar se ridică Pârvan, optând pentru un „individualism apărător al libertăţii creatoare", care de fapt proectează spre noi tendinţa de erarhizare şi disciplinare imanentă noilor cerinţe. Binele social e superior binelui individual. Omul nu valorează nimic, lucrând în afară de societate.

Deasupra raţiunii omeneşti există o Raţiune Superioară, care conduce toate. Viaţa însăşi e o realitate ce ne depăşeşte: „e vibrarea şi ritmul lumilor nesfârşite". Ne e rezervată fericirea că odată şi odată omenirea să devie conştientă de propria-i vibrare în ritmul cosmic.

Artistul Vasile Pârvan izbuteşte să toarne în Memorialele sale stilul academic românesc cel mai distins. Fiecare frază e săpată cu dalta. Sunt gânduri şi simţiri căzute în ritm de vorbe. Pârvan credea în misiunea scriitorului şi 'n scrisul său, dar nu credea în scriitori. (8) I se păreau cu toţii prea mici la suflet şi nedemni de misiunea lor. Era împotriva artei libere, lipsite de orice fond. Arta pentru el nu valora numai prin frumos, ci şi prin adevăr. Arta trebuie să exprime sufletul românesc întreg. Cuvântul trebuie să cadă în ritmul sufletesc al creatorului. Dar cuvântul nu e niciodată satisfăcător, deaceea dragostea lui Pârvan pentru arta plastică. Un simplu gest turnat în marmoră poate spune mai mult decât toate cuvintele. Nici gândul acesta, însă, nu-l linişteşte: „Nici marea bucurie, nici marea durere nici fericirea, nici moartea, nu se pot spune, în nici un mod simţit pipăit altuia... ce e comunicabil e, prin esenţa lui, comun, obişnuit. Marea iluminare interioară e necomunicabilă". (9) Pesimismul lui Pârvan, totuşi, se opreşte în faţa negaţiei a prăpastiei şi întunericului, zidind punte către Dumnezeu. E destul că suntem oameni. Adevărata viaţă nu se poate exprima, adevărata viaţă e tăcere. „Tăcerea e moartea vieţii şi viaţa morţii". Şi astfel descoperim în noi gândul permanent românesc moştenit dela Geţii nemuritori, gândul morţii senine şi liberatoare.

Omul Pârvan era un singuratic şi un aristocrat. Nu s'a putut niciodată încadra, nici măcar în viaţa sa de toate zilele, josniciilor timpului. Ochiul lui vedea numai trecutul cu adevărat sfânt şi viitorul pe care ni-l vom face glorios. Pierzând de timpuriu soţia şi singura-i fetiţă, a rămas şi mai singur, cu ştiinţa şi arta pe care a ştiut să le pue în slujba neamului. Oricât de genial ar fi un om, în nesfârşitul lumilor el nu 'nseamnă nimic; patria şi rasa românească fiind, însă, realităţi ideale lor trebue să ne supunem.

Nu se 'nghesuia la onoruri. Pentru tot ce făcea nu cerea nimănuia nimic. Acelaş simţ superior l-a făcut să respingă propunerea de a fi şef de partid. A refuzat mereu să facă politică de partid. A refuzat până şi scaunul de mitropolit primat, ce i s'a oferit ca licenţiat în teologie. Vasile Pârvan a pătruns pilda lui Christos, destăinuie pretutindeni, dar nu se putea împăca cu creştinismul oficial, pe care îl dorea lipsit de orice urmă de materialism şi oportunism. Să facem bine, fără a cere ceva în schimb, nici măcar fericirea viitoare. Nu găsim o pildă asemănătoare omului Pârvan, în toată istoria literaturii şi filosofiei contemporane. Atâta echilibru între vorbă şi faptă. În vreme ce toată lumea, se închina vorbei goale, Pârvan scrie acea memorabilă odă tăcerii: Laus Daedali: „Tăcerea e centrul lumii. Spre tăcere se adună toate ca apa spre prăpastia neagră. Se îndeasă toţi împrejurul liniştei, spre a-i găsi înţelesul şi toţi se linişteșc în jurul ei şi asupra tuturora se aşterne stăpânitoare tăcerea. Tăcerea e Zeul Necunoscut".

Intreaga viaţă a lui Pârvan e un imn închinat muncii. Muncii intelectuale şi manuale. Şcoala sa dela Roma, a „lucrătorilor manuali", forma o comunitate de muncă, din care au eşit oameni în toată puterea cuvântului.

Magistrul Pârvan era convins că numai prin muncă vom putea demonstra superioritatea noastră tuturor. Şi Pârvan afirma acest adevăr, care e un principiu de viaţă al generaţiei tinere româneşti: „Munca e ritmul vieţii. Ea dă, ca şi libertatea, tărie şi frumuseţe şi caracter propriu fiinţei noastre. Ea aprinde în noi lumina aceea cerească de care se luminează toţi cei mai slabi în jurul nostru şi cari recunoscători înconjură cu iubirea lor lumina mai puternică a sufletului nostru. Iar de multa muncă a milioanelor de lucrători harnici, luminează omenirea ca soarele în amiază".

Pârvan era omul, care părea că vine din altă lume. Puţini l-au înţeles. El ar fi vrut să-l înţeleagă toţi. Şi mai puţini s'au găsit în stare să-l urmeze. Ci creaţia sa ştiinţifică e monument de slavă al rasei noastre în faţa lui Dumnezeu şi a lumii şi fir de mândrie românească tors în noi spre veac. Slova scrisă de el ne pătrunde cu chenar de divine luminişuri. Din gândurile lui am cules fericirea eternităţii noastre ca neam, pregătire pentru zilele mari ce sunt aproape şi măsură în avânturi. Omul Pârvan a fost îndreptar şi pildă pentru românul ce vine. Pe drumul spinos al noului ideal, tineretul îl regăseşte astăzi.

Cel ce nu renunţă la crezul său, nu poate fi biruit prin moartea fizică, ci sufletul, supravieţuitor, răscoleşte noui energii, cari se aruncă pentru acelaş crez, mai vertiginos, mai neînduplecat în luptă. „Preoţii jertfei" au rămas la datorie. Din jertfa lor a început să licărească mai tare speranţa. Din munca lor se ridică, iară, mănăstiri şi cetăţi şi iară se roagă poporul Dumnezeului celui Preaînalt. Ci în prăpăstiile din adâncul întuneric, se retrag „preoţii hranei".

G. MACRIN

(1) V. Pârvan. Memoriale, Buc. 1923 p. 125.
(2) E. Panaitescu. V. Pârvan. Buc. 1930 p. 7.
(3) Teză de doctorat: Die Nationalität der Kaufleute im röm'schen Kaiserreiche. Breslau 1909. Călătorie de studii în Franţa şi Italia.
(4) V. Pârvan. M. Aurelius Verus Caesar e L. A. Commodus Buc. 1909.
(5) V. Pârvan. Memoriale p. 114 şi urm.
(6) V. Pârvan. Idei şi forma istorice Buc. 1920 p. 19.
(7) Tudor Vianu. Idealul omului clasic Buc. 1934 p. 135.
(8) Gândirea VII. 9. Em. Bucuţă. Vasile Pârvan al amintirii.
(9) Gândirea XIII. 1. Al. Busuioceanu: Pârvan Ganditorul.

Supremul scop al luptei noastre e spiritualizarea vieţii marelui organism social-politic, şi cultural creator, care e naţiunea.

VASILE PÂRVAN

Autoportret imoral

sau

confesiunea secretă a unui arivist sincer

MOTTO:
„Dă-i celui ce n'a avut
„Şi-i vedea ce n'ai văzut".
Un rumân din Călineştii Bistriţei.

— Totul este să-ţi ştii alcătui autobiografia. Din copilăria mea eu tac mahalaua şi şefia de bandă şterpelitoare şi aruncătoare de pietre, dar pomenesc cu evlavie satul de baştină de sub umbra curţii boereşti. Dacă se află că satul e pripăşire venetică de alt neam, atunci repede mă rup de el şi spun că am strămoş slujbaş de curte, rod din dragostea rustică a stăpânului şi iată-mă batâr pe jumătate Ivan moldovan şi os boeresc. —

— M'am săturat de lunga tinereţe molcomă sub oblăduirea ta. Mi-ai deschis casa şi familia, şi depe treapta asta am putut ajunge altele. Acum dece te miri că sunt bădăran? Nu te pot menaja căci mă supără ce-ţi datorez. Te încumeţi să te indispui de asta? Fii fericit că ai luat parte la înălţarea mea. Acesta e rolul tău în viaţă, şi dacă nu mă ajuţi mai departe greşeşti, căci vina nereuşitei mele vei fi tu, şi mă voiu răzbuna.

— Sunt hotărît să reuşesc în carieră cu orice preţ. Vreau să fiu bogat şi puternic. Acuma înlătur cu pumnul şi intriga pe tovarăşii primejdioşi şi mă îndes servil în ochii dătătorilor de pâne. Sunt o plantă carnivoră care ademeneşte cu licoare dulce şi digerează feroce ce a capturat.

— Prietene, te voiu lovi abea când nu-mi vei mai fi util. Dece fugi de mine depe acum, când încă-ţi servesc siropuri de mărturisiri, cari te obligă să mă compătimeşti şi să mă protejezi? Vreau să mă mai vadă lumea alături de tine, iar când mă voiu crede săltat, îţi voiu da singur cu piciorul.

— Tovarăşi, dece vă mâhniţi? Desamăgirea vă vine din naivitate. Credeţi că am venit să vă îmbrăţişez altfel decât spre a vă porunci?

— Te-am rugat să nu tipăreşti lucrarea ta, ci să mi-o dai s'o citesc ca s'o termin pe a mea, să le trimitem deodată. Îţi mulţumesc că m'ai servit. Numai aşa am putut să-mi termin lucrarea şi s'o trimit pe neştiute înaintea ta, bunule tovarăş!

— Nu mă privi în faţă, căci se vede asimetria de mujic. Priveşte-mi profilul de dictator, mai ales când cobor colţul buzelor, scot falca şi mă încrunt.

— Secretul faimei este să pândeşti tot ce se face în jur şi să imiţi cu strigăt mare. Eu sunt cameleon născut şi am înălţat mimetismul în sistem. Vezi volumul meu? Întâi am transpus un autor german, apoi câţiva români, apoi unul francez, şi dedesubt am iscălit tot eu. Emulii mei n'au timp să consacre o icoană nouă, îndată o copiez exagerat, şi se crede că-i a mea. Astfel eu sunt ei toţi împreună. Dece-i citeşti pe ei? Citeşte-mă pe mine, rezumatul lor. Cum să nu fiu cel mai mare creator, când am adunat totul dela toţi?

— Ca toţi diletanţii, am o mare admiraţie pentru cultura sistematică, însuşită prin studiu metodic. Eu niciodată nu mi-am putut supune mintea disciplinei acestui fel de a-şi câştiga cultura, şi sunt nevoit să salvez aparenţele prin orice mijloc. Am decretat haină acumularea cunoştinţelor prin studiu, şi eroică descoperirea noilor adevăruri prin năzăriri şi contemplări intuitive. Valery m'a învăţat să spun că istoria e adunare de palavre nesemnificative, iar cogitaţia subiectivă e valoare absolută, căci e creatoare. Astfel eu neputându-mă controla şi alţii neocupându-se de mine, am şansă să fiu ţinut de public drept creator şi cugetător original. —

— Vrei să lucrezi alături de mine? Te primesc încântat. Te voiu măguli totdeauna între patru ochi şi la nevoie te voiu îndupleca cu linguşiri. În schimb îţi cer să-mi spui dumneavoastră când e cineva de faţă, să-mi ţii paltonul şi să-mi deschizi uşa când vreau să ies. Pe stradă să-mi vorbeşti cu pălăria în mână. Să-mi arăţi înainte tot ce vrei să publici, şi, oriunde scrii şi vorbeşti, pomeneşte-mă ca şef al provinciei noastre culturale. De premii literare să nu pomeneşti, ca să se uite că mi-a luat-o înaite un nemernic, rebel la indiscutabila mea şefie.

— E un deliciu să fii abuziv şi odios, terfelind autoritar pudoarea subalternilor. Eu îmi iubesc victimele pentru gâdilirea de amor propriu ce mi-o aduce exerciţiul puterii. Dupăce am terorizat, dau îmbrăţişare pravoslavnică şi le refac moralul. În felul meu sunt recunoscător şi iertător. —

— Mânile mele sunt de pălmaş, noduroase şi patrate, iar unghiile tocite; dar mănuşile sunt astăzi de căprior mat, deasupra vierzui, înăuntru galbene, şi nasturele e de sidef.

— Înşel mereu la joc. Mie nu-mi place să pierd nici în viaţă nici în jocuri şi vreau să triumf oricum. În controverse am totdeauna dreptate, ultimul argument este negarea încăpăţinată, strigătul şi trântirea uşii.

Orice mijloc e bun ca să fii cel mai tare. Nu te sinchisi de aluzii la delicateţe şi civilizaţie. Corectitudine nu există şi lumea e un codru în care vânezi cum poţi, ca să domneşti.

— Invidiez femeilor dulcile argumente irezistibile sădite trupului lor. Ce uşor reuşeşti în viaţă ca femee! Mă resemnez în destinul meu şi uzez de atributele masculinităţii, brutalitatea drept energie, nesimţirea drept sânge rece. Dar cu cât mai mult prefer insinuările galeşe şi dulcele trafic al trupului, navigare pe marea plăcerii spre ţinta sigură! —

— Dacă m'ai vedea gol, ai zice că's hamal. Îndesat şi cioturos, pare că până azi numai vagoane aş fi descărcat. Dar depe umeri raglanul de cover-coat englezesc cade impecabil c l o c h e peste orangutanul de sub el.

— Caracterul meu are un ochiu la slănină şi unul la făină. Eu scuip unde am lins şi ling unde am scuipat. Îmi plac devotamentele voastre şi bunul meu plac. Vă vreau deşi nu mă vreţi, şi mă voiu impune măcar şi cu călcâiul cizmei. Aveţi o credinţă? A mea e dublă, vreau să spun de două ori mai mare. Ascultă-mi taina: eu cred ca şi tine, deşi sunt plătit să-ţi batjocoresc credinţa. Dar din asta trăesc. Dă-mi patru mii pe lună cu cât mă vând aici şi vin cu tine şi iscălesc tot ce-mi ceri. —

— Voiu cuceri cu orice preţ tabăra voastră vrăjmaşă mie. Pe cei mari dintre voi îi laud. Pe cei mai mici îi clevetesc. Vă desbin pe unii de alţii, şi-mi conciliez proptele între voi, nu e aşa? Şi voi sunteţi oameni, dacă vă laudă cineva, vă cucereşte. Eu laud dintre voi pe cei cari îmi vor folosi şi odată depe umerii lor voiu nimici restul de nesupuşi.

— Invidiez blocul verde pe care-l alcătuiţi laolaltă. Din adâncul măruntaelor mele pestriţe năzuiesc să fiu cu voi. Iată, şi fierea mea e verde, dece nu mă primiţi în taină?

— De totdeauna am fost candidat la fericire conjugală. Mie îmi plac femei frumoase, trupeşe, din familie cu legături şi bogate. Atunci când una din condiţii lipseşte, şovăi. Tratativele concrete trec pe plan spiritual: în loc de căsătorie vorbesc de unire mistică şi în loc de carieră de naufragii sentimentale. Fac cadouri de versuri copiate frumos şi primesc în schimb inele, ceasuri şi alte lucruri de preţ. Continui duet de suspine şi tărăgănez concluzia practică. Ce greu e să fii bărbat! Bărbatul, principiu activ, are sarcina iniţiativei şi a răspunderii. La strâmtoare, mă furişez poltron şi afirm că dela începutul unirii mistice am acceptat fatalitatea renunţării practice. Astfel, după dragoste literară, plângem împreună şi ne despărţim zdrobiţi. —

— Acest portret în creion este un original de o abilă desemnatoare din Capitală. Îţi par înfrumuseţat cu tenul neted şi privirea angelică de mlădiţă aristocrată? Cu atât mai bine. Vezi în peisajul fondului la stânga o colibă de lut şi stuh? Vezi pe dreapta superbul castel? — Ei, dacă raportezi figura la fond, nu juri că descind din castel şi nu din colibă?

— Aici mă vezi pictat în ulei. Observi mâna fină aşezată degajat pe un album de stampe japoneze? Toată posteritatea va şti în ce ambianţă am crescut, şi cu ce mă ocupam de obiceiu în ore libere. —

— Albumul japonez nu e o legendă. L-am cumpărat de ocazie cu intenţia fericită să-l ofer înaltului meu protector. Eu dând şi el primind, am fost identic de măguliţi să avem între noi un punct de contact atât de exotic distins. —

— Sub ocrotirea oarbă a unui predecesor ilustru am pătruns în ocol. Îmi dau ghes prin lume să-mi fac bătătură largă. Succesul omului fără trecut şi conţinut e în funcţie de obrăznicie. Am şi eu orgoliul meu. Ce plăcută e o lovitură de copită dată cu sete şi fără alegere, după atâta vreme de răbdare şi umilire!

— Cum fac să mă creadă lumea deştept? Din scrisul tău aleg un pasagiu secundar şi afirm cu superioritate că e loc comun; caut o frază, spun că nu e logică şi te corectez cu aer părintesc, ca să se creadă că sunt logician. Scriu aşa de nerod, încât lumea care pe tine te-ar putea pricepe fiindcă eşti clar, pe mine mă ţine drept profund. Fii bun şi explică-mi ideea ta, poate o utilizez rândul viitor. —

— Arta mea este ca de după uşă să vă vorbesc cu o oală goală lângă gură, şi atunci tot ce spun răsună adânc şi profund.

— Priveşte biblioteca mea plină de cărţi groase şi legate, cari fac impresie oricui îmi calcă pragul. Le ating numai când şterg praful. Dece nu citesc? Nu pot pierde timp să asimilez cu şir şi temei, eu aleg numai părţi imitabile şi principii profitabile din autori la modă. Biblioteca e pentru ochii voştri şi spre păunirea mea.

— Esenţialul nu este să fii valoare veritabilă, ci să pari atare. Totul este părerea lumii despre tine, nu ceeace eşti în realitate. Cultivă cu îngrijire opinia favorabilă, ţie acolo de unde vrei să tragi folos, dar nu te osteni să fii ceeace vrei să pari. Fă-te dulceag să pari blând, stăpâneşteţi hapsânia ca să pari generos şi desinteresat, vorbeşte ce ai citit ieri, ca să pari instruit, zbuciumă-te zgomotos ca să pari activ, arată-te plecat ca să pari modest. Când crezi că ai cucerit încrederea, fii brutal, mişel şi îngâmfat. Reproşează-le desamăgirea pe care o provoci, căci neconsecvenţi sunt ei dacă-şi schimbă părerea despre tine.

— Ştiricesc la dreapta şi la stânga tot ce se vorbeşte. Nu este înregistrator mai atent decât mine, deşi nu par. Mă auzi cum discut şi polemizez? Combat tot ce spune adversarul, două minute mai târziu susţin ca idei proprii ceeace a spus el, şi a doua zi public sub iscălitura mea acelaş lucru. Sunt cel mai mare vânător de sugestii, de aceea am nevoie de amici mulţi, cu inima neprevenită şi cugetul larg dăruitor, căci eu creez, ca să nu zic trăiesc, numai prin ciocnire şi frecare cu ceilalţi şi singur sunt inert şi pierdut. Vino să te prăd, sau de nu, teme-te de ura mea.

— Urăsc succesele şi bună starea oricui, dacă nu-s ale mele. Dacă te simt piedică în calea mea, mă prinde furia distrugerii sau tentaţia de a mi te face util şi atunci te linguşesc.

— Nu mă vreţi de bună voie? Voiu ajunge peste voi şi împotriva poftei voastre, şi din senin voiu bate cu pumnul în masă şi voiu răcni. Căile drepte mi le baricadaţi, dar nu-s destule poteci strâmbe? Voi n'aveţi ne-

EPIGRAME

Unui licenţiat în Teologie

Te felicit dragul meu,
Am auzit c'ai luat licenţa.
Spunea-i că nu e Dumnezeu
Îi negi şi-acuma existenţa?

Unuia care vrea să se ocupe lumea de el

Ca să scrie despre tine
Nu s'apucă ori şi cine,
Numai cine are daru'
Lui Vasile Militaru.

GEORGE PITIC

Dela răstignire lumea ştie că nu durerea sau bucuria ca atare sunt hotărîtoare pentru suferinţa sau fericirea noastră; ci atitudinea pe care personalitatea noastră spirituală o păstrează în faţa lor. Astfel durerea însăş poate deveni isvor de nesfârşită bucurie, dacă ea îndeplineşte un rost şi îşi capătă un sens în ancorarea noastră înspre mântuire.

NAE IONESCU

CRONICI
LITERARE

* Răsfoind stupida fiţuică a g r a m a t ă a d-lui G r a m a p u t r a sau B r a m a p u t r a, dăm de nişte note semnate „O. L e m n a r u" (Holzmann). Lăsăm la-o-parte faptul că, fiind de lemn, ideile d-lui L e m n a r u sună a doagă. Desigur că astfel de idei plac la „Reporter". Dar ne indignează faptul că dobitocul O. L e m n a r u, de profesiune calamburgiu şi prost, îndrăzneşte să-l ia de sus pe L u c i a n B l a g a. Cum de nu s'a găsit în toată Capitala măcar un singur om, care să-i pună la punct pe imbecil? Ciudate moravuri literare la Bucureşti, unde mopsul B u r y B e n a r e s, cu al său OOXX, e ridicat la rangul de maaaaare romancier!

* D. I s a i i a G ă r g ă u n i sau Cuperciuni sau Crăcăciuni sau..., dar mi-i ruşine să scriu cum îi spun, pitoresc şi adecvat, câţiva gazetari din Bucureşti, s'a cocoţat în umbra bursei negre din pasagiul Macca şi face urât la camarazii săi întru condeiu. În curând, mă voiu ocupa pe larg de mâloasa târtiţă, căreia i se-aduc ofrande de tămâie — de tămâie, poate şi din cauză că isaiiescul Crăcăciuni, fiind mic şi gras, e natural să şi pută — de către bieţii neisprăviţi ai presei din Capitală.

* Îl întreb pe magicul T u d o r A r g h e z i: ai uitat de colaborarea, depe vremuri, la „Cuvântul"? — când scriai minunăţii ca asta: *„Moş-Crăciun porneşte, / Vântul îl opreşte. / Vântul îi întoarce / Încolo şi 'ncoace / Sania, bădie; / Par'c'ar fi — şi nu e — tot o jucărie. / La răscruci de drumuri, cinci vânturi, grămadă, / Sar să-i risipească stelele din ladă..."* ? Dacă n'ai uitat, cum de mai poţi respira la „Adevěrul literar", alături de pestilenţialul domn S e v a s t o s? Creionul tău, numai aur şi brumă, nu prinde mâzgă otrăvitoare lângă măselariţa strânsă cu „Camioneta..." (era să complectez: „...verde", dar această culoare frumoasă nu-i de nasul lui S e v a s t o s!)? E posibilă prezenţa, pe aceeaşi pagină, a lui T u d o r A r g h e z i şi-a panglicarului — turn de prostie — S e v a s t o s?

* Iar pe I o n B a r b u îl întreb: cum se poate da în spectacol, ca o ţaţă, pe teme cu totul neliterare, spre deliciul băieţaşilor dela „Facla", plictisiţi de căldurile verii şi de muştele sau bărzăunii dela Capşa? Carnaxi, Hogea D a n B a r b i l i a n! Nu de alta, dar se bucură peltzii şi roboţii, stuchi-i-ar mâţele.

* Monumentul indian de mediocritate, burduful cu numele P o m p i l i u C o n s t a n t i n e s c u, uns critic de naivitatea lui E. L o v i n e s c u, naivitate exploatată comercial de d. P a u k e r, e incapabil să înţeleagă că literatura e altceva decât morfoleală fără gingii, clătită cu apă de zahăr. Polemica d-lui Constantin Friţ Pompilescu, critic şi profesor de limba română, — bieţii săi elevi! —, cu d. P u i u G â r c i n e a n u, ne întăreşte suficient afirmaţia. Pompiliu e mediocru. Nici măcar prost nu-i poţi spune. Trebuie să însemn aici, cu regret, că d. S e v a s t o s îi e superior — căci autorul „Camionetei..." reuşeşte, uneori, să fie prost pur, ceeace nu-i cazul la d. Pipică Constantinescu, care prezintă prostia moderată a gânsacului obraznic şi tont.

* Îl întreb pentru a nu ştiu câta oară pe d. M. G. S a m a r i n e a n u: când va înţelege că e caraghios să mai murdărească paginile „Familiei" cu scribenţ (vorba lui Pană-Verde!) ca d. C a m i B a l t a z a r? E-o impietate faţă de memoria lui E m i n e s c u, care a onorat „Familia" blândului V u l c a n, să-l publici pe orice neisprăvit evadat din OOXX al lui U r y B e n a d o r în revista cu nume statornicit în cultura ardeleană. Nu ţi-i ruşine, DOMNULE M. G. S a m a r i n e a n u? Şi te rog să nu-mi răspunzi cu mici infamii sevastosiene, ci româneşte, cum te 'ntreb! Dacă nu...

* Ce-a rămas din toată literatura hiper-infra-supra-modernistă a d-lor B a l t a z a r K a m e l, H i l a r i e V o r o n c a, H a l. R o b o t, F r o i m A d e r c a, G e o B o g z a - F e l i n a r, C o n s t. N i s i p e a n u - R i n i c h i şi S a ş a P a n ă? Vânt! — şi iată că tot V. V o i c u l e s c u, L u c i a n B l a g a (uriaşul, marele, profetul, omul cu mâna sfântă L u c i a n B l a g a!), A r o n C o t r u ş..., huliţi de-atâta ori de inepţii Constantineşti pompilii (dela pompiliu-pompilie), sunt exegeţii sufletului nostru adevărat şi, deci, românesc.

* Zoologie: când musca are numai două picioare, se numeşte M i r c e a G r i g o r e s c u.

* Fiziologie: romanul „Ambigen" de d. O c t a v Ş u l u ţ i u se poate intitula şi „Fofârlica de ambe sexe".

* Un tânăr bucovinean, d. R o m a n B o c a, a tipărit „Pribeag cu cerul", un volum de poeme, cari justifică speranţele noastre. Peste minulescianismul multor versuri şi peste fronda tinerească, obositor de încărcată cu dedicaţii, se desluşeşte un real talent.

* Sinistrul M a r t o n H e r t z — cel care s'a 'njurat de mamă ...cu propria sa mamă şi distins mădular al unei familii foarte artistice, care numără un pianist mai mediocru ca mine şi o sculptoriţă nici cât M i r c e a T c a c i u c — îşi continuă cu succes „opera culturală". După P e t r e B e l l u — ce nume predestinat morgii literare! —, iată că „editorul" şi-a 'ntins laba păroasă asupra lui B a r c a r o i u, care, poate, ar merita o soartă mai bună, dacă... Dar, acest dacă înseamnă o mulţime de lucruri. Vă spun două: talentul şi decenţa.

* Îl întrebăm respectuos pe d. O c t a v i a n G o g a: după ce fel de criterii se tipăresc scriitorii români la „Fundaţiile Regale"? Ce caută acolo primadona S e r g i u D a n şi celelalte genii dipi Văcăreşti? Am dori să se publice, sub oblăduirea d-lui O c t a v i a n G o g a, şi altceva decât ce suflă d. I s a i i a R ă c ă c i u n i în urechile foarte muzicale ale d-lui R o s e t t i. Va-să-zică: un domn T u d o r Ş o i m a r u sau B o g d a n A m a r u pot apare oricând, iar

---

voie de mine, dar eu am nevoie de voi şi vă voiu captura. Mai marele vostru are copilă nubilă. Din trei în trei zile îi calc pragul şi peţesc pe furiş de voi. Cu toată zestrea casei voiu pune mâna şi pe voi şi într'o zi voiu fi uliu între porumbei. Până atunci îmi potolesc pofta de lup şi pătrunzând pe hotarul vostru behăiesc ca mieii. —

— Ce şansă că am ţesălat cai la militărie! Călăria e sport nobil, miroase a neam şi a moşierie. Snob, încalec de împrumut şi deodată îmi creşte statura şi mă arăt cavaler, fie şi în accepţia proprie a cuvântului, căci nici măcar în galop nu sper să ajung la cea figurată.

— Dacă ai gusta favorurile soţiei compozitorului, ai fi convins ca mine de frumuseţea compoziţiilor lui.

— Scumpa mea, îţi cer mâna şi te asigur că vei fi fericită cu mine. Sunt omul cel mai bun, sunt supus şi recunoscător. Ne vom înţelege de minune dacă îmi înduri nesimţirea, şi dacă-mi rabzi mitocănia. Cedează-mi totdeauna bucăţica cea bună, fii mucenica hulpăvniciei mele trupeşti şi victima scârboşeniei mele sufleteşti, şi-ţi voiu fi devotat până la moarte.

— Fugiţi din calea intereselor mele. Dacă aţi şti ce rezerve de salbătăcie cuprinde instinctul meu de parvenire, m'aţi ocoli de departe. Civilizat îi poţi cere să fie celui ajuns şi înstărit nu mie, care-mi fac abea drum. —

— Cine ascultă la uşă?! Nu e o umbră la spatele meu?! M'a auzit cineva?! Ah, nu! Vorbesc în gând, în taină, pitulat în hruba cea mai adâncă a conştiinţei. Să ştiţi voi soliloquiul meu m'aţi bate cu harapnicul, m'aţi tăvăli în smoală şi în pene de gâscă, şi m'aţi purta pe stradă cu o funie de gât. Apoi m'aţi încredinţa focului, vântului şi uitării. — Nu m'a auzit nimeni. Îmi torc norocul între voi, spre nenorocul vostru. Apăraţi-vă, dacă puteţi.

p. conf. BARBU SLUŞANSCHI

talentele regionale ca Nicolai Cantonieru, Mihail Chirnoagă, Teodor Murăşanu, Coca Farago, Aurel Marin, George A. Petre, Apostol Fulga, Pavel Nedelcu, Al. Călinescu, Grigore Popa, V. Beneş, Ionel Neamtzu, Yvonne Rossignon, N. Mirza, Romulus Demetrescu şi Pavel Dan nu, pentrucă aceştia sunt Români sută la sută.

* Vrem să se ştie că osânza intelectuală, care e d. Isaiia Răcăciuni, nu ne poate impresiona cu nici o ameninţare. Oricât îl vorbesc de bine câtiva vânduţi, cari se extaziază în faţa mocirlelor cuperciuniene, noi ştim ce ştim şi, la timpul nostru, i-o vom spune cu vârf şi 'ndesat.. Aşa!

* Înfruntând soaiele Capşei, Silviu Cernea, Teodor Scarlat şi Virgil Carianopol nu uită că sunt români.

* De doi ani ducem campanie împotriva ocultei scriitoriceşti, care se agită între Sărindar şi Capşa, şi — cu toată durerea — mărturisim că nu toţi prietenii din Bucureşti ne sprijinesc în această acţiune. Dar bine, măi băieţi (şi-i admonestez amical şi pe „cei trei" dela „Facla"), nu vedeţi că, la urmă, tot voi o să crăpaţi sub volumele lui Bury Benares şi Froim Gutaperca? Osul aruncat lui Dan Petraşincu e un vierme întins în cârligul undiţei. Păzea!

* Văd cum unii oameni — nu găsesc alt termen pentru ei! — putrezesc în diverse mlaştini, situându-se „ideologiceşte" între Bergson (ăla cu mutra imortalizată pe medalii à 5 franci bucata) şi perimata vedetă à la garçonne Einstein (tovarăş de genialitate cu Oscar Lemnaru, pompiliacul ombilic corespondent al lui Constantinescu-Pompilian), pe cari îi învaţă papagaliceşte, cu aproximaţii indiscutabile. Uitând că un fir de iarbă românească atârnă mai greu în cumpănă decât 606 de Bergsoni, junii scribenţi (iar vorba lui Pană-Verde!) se usucă de lingoare, omfalopsicheţi cu talpa la ceafă, în ţara românească, ştiţi, ţara care le miroase rău domniilor-lor, pentrucă peizanii se încăpăţinează să mai poarte opinci în loc de pantofi Del-ka.

* Oameni buni — pentrucă ICONAR-ul, cu excepţia a doi-trei sgârie-brânză, nu e citit decât de oameni buni! —, dacă aţi cunoaşte voi sufletul de borangic al ţăranului român! Dac'aţi şti că, sub viclenia lui faţă de boieri, cari l-au tras mereu pe sfoară, se ascunde sufletul de stejar al lui Ştefan-cel-Mare, continuat spiritualiceşte în inima românească! Oare a trecut timpul ca noi, scriitorii, să-l zugrăvim cu creionul nostru românesc? Nu! Căci noi n'avem încă o literatură adevărată despre viaţa titanică a satelor noastre. Sămănătorismul bărbos şi lacrimogen le-a contrafăcut până la grotesc. Haide, fraţilor scriitori! Lăsaţi pentru analista paiaţă Anton Holban cazurile de conştiinţă cari se reduc, de obiceiu, la simple şi triviale baliverne, să se hoalbe la ele pân' o ieşi cu 15 dioptrii şi să ne deschidem larg ochii asupra rumâniei obidite şi escrocate de-atâtea bestii ale vieţii noastre sociale! Să vedeţi cum vi se va schimba în aur cuvântul, cum fiecare rând de carte se va săpa ca 'n piatră. Şi, atunci, neliniştea noastră se va nimba în măguri de lumină.

* A mai trecut un an dela moartea lui Ion Roşca, luminătorul pădurilor rumâneşti, pe cari, deşi înjurat de broscoii cu pleoape purulente şi cu suflet aşişderea, s'a încăpăţinat să le ducă în inima lui, ca 'ntr' un potir de azur, spre ciuda proastă a paiaţelor mai mult sau mai puţin literare, cari îşi continuă mizera lor existenţă prin toate rupturile îngustimilor de inteligenţă. Mormântul lui Ion Roşca se risipeşte, alături de-al lui Mihai Horodnic, la Rădăuţii tuturor indiferenţelor parvenite în scaune înalte. Băgaţi de seamă! Ion Roşca n'a fost decât un biet poet, încurcat între visele lui de dumbravă rumânească, nu fecior de bani gata. E prea mult şi mormântul acesta sărăcăcios! Să i-l ia gangsterii locali, să-l facă vizuină căptuşită cu oţel, că numai astfel nu-i va ajunge scuipatul nostru, drept în frunte.

* Iată, să vorbim de morţii noştri dragi, despre cari nu mai pomeneşte nimeni în timpurile astea de urăţenie sufletească. Doamne! Îi văd, aşa cum ni i-au păstrat cărţile şi amintirea, pe M. Teliman şi Constantin Berariu, două culmi bucovinene. Nici unul, nici altul, nu se mai bucură de pomenirea celor ce s'au înfruptat din lacrele lor cu argint vechiu şi lucrat cu migală strămoşească. Deh! Pentru unii, mai bine erau arginţi, decât argint. C'aşa e ticăloşenia omenească!

* E toamnă şi, par' că, doinele se-aud mai bine prin văsduhul clar, în care mor, peste zări, şi ultimii cocori. Tineretea noastră se ridică vijelioasă peste indiferentismul ucigător al strigoilor de orice fel, cari se agită ca 'ntr' o noapte valpurgică la auzul cuvântului nostru sfinţit de nelinişti. Am venit să stropşim somnul legănat al îmbuibaţilor şi-al şmecherilor poetici. Ei se vor răscula, vor încerca să lovească, dar nu ne poate păsa de vânzoleala lor agonică. Scrisul nostru e punctat de stele — al lor, de tumori mortale. Inima noastră cuprinde întreaga ţară — a lor, baierele pungii. Sufletul nostru se-aruncă punte fermecată, cale-a robilor, căci robi ai dorului de bine românesc suntem, spre limpezimile munteneşti ale rumâniei — al lor se-afundă în câinoşenie şi stupiditate. Toate acestea, pentrucă au uitat că sunt Români sau pentrucă n'au fost niciodată.

Ştim care e rostul nostru!

MIRCEA STREINUL

MUZICALE

* Să facem o sforţare şi să desprindem profilul unei activităţi muzicale româneşti, pentru puterea vieţii noastre spirituale de mâine. Nicăeri nu au cotropit lăcustele palestiniene mai avan ogorul nostru. Camuflarea sub principiul artă pentru artă este aşa de abilă, încât toţi muzicanţii noştri servesc, cu bună sau cu rea credinţă, curente internaţionale. Re'ntoarcerea către o existenţă creştină este singurul drum al muzicii rumâneşti.

* Mihai Jora şi ucenicul său Paul Constantinescu prelucrează, pentru opera română, opereta Noaptea Sf. Gheorghe de Tudor Flondor. Astfel, opereta, care a strălucit aşa de umil aci în Bucovina, va fi o îmbogăţire a marelui repertoriu românesc.

* Câteva poezii de Bacovia şi-au găsit o haină muzicală datorită d-lui Mihai Jora, una din cele mai proeminente personalităţi ale muzicii noastre.

* Liturghia, în stil bisericesc, a lui D. Kiriac, revăzută de P. Constantinescu, va apărea la toamnă, fiind începutul real al unei reforme a muzicii corale bisericeşti. Atragem atenţia asupra acestei lucrări.

* Teodor Rogalschi a terminat o uvertură cu conţinut simfonic, pentru Scrisoarea pierdută de Carageale.

* Opera O noapte furtunoasă după Caragеale a lui Paul Constantinescu, cel mai reprezentativ creator al generaţiei tinere, se va cânta, la deschiderea stagiunii Operei române, împreună cu un mister de Sabin Drăgoi. Rolul lui jupân Dumitrache este încredinţat lui Niculescu-Basu, care va avea astfel ocazia unei creaţii strălucite şi originale. Ionel Perlea a preluat conducerea muzicală.

* Vieaţa muzicală a Cernăuţilor se află în pragul unei orientări noui, care trebuie să încline, însfârşit, spre o activitate mai intensă. Faima muzicală a urbei s'a răspândit odată cu tristeţea cotropirilor semite. Adevărată este mai mult informaţia ultimă.

* D. George Pavel şi-a luat asupra-şi răspunderea conducerii conservatorului din Cernăuţi. Să avem încredere în puterea lui de muncă, în spiritul său de organizare. Dacă nu va fi împiedecat în acţiune, suntem siguri de reuşita primei şcoli de muzică din Bucovina.

* La societatea filarmonică — Musikverein — sunt aproape numai evrei.

De curând a fost numit director d. Eusebie Saghin, care este român. Totuși lucrurile par să fie conduse, cum am remarcat în altă parte, mai departe după o linie internațională. Nu ne crapă obrazul de rușine, când citim în anuarele societății, unde azi nu se știe nici măcar românește, nume de boeri români?

* Armonia este cea mai veche societate corală din Cernăuți. Dece se îndepărtează de cântecul popular?

* Tit Tarnavschi pregătește un recital de pian. Condițiuni favorabile, poate, vor permite acestui muzicant adevărat un succes așteptat, dorit.

* Alexandru Garabet și Dimitrie Ungureanu vor apare iarna aceasta ca soliști sub bagheta lui George Pavel.

* Iaroslav. Megasiuc este un violonist talentat, pe care îl preferăm tuturor jidănașilor improvizați în profesori de muzică și soliști.

* Vera Mora cântă cu succes muzică românească în Cehoslovacia. Din Cernăuți, d. A. Zavulovici și-a auzit cântecele la Radio—Praga.

* Oare ce fosilă din Iemen va încerca să aducă societatea de concerte anul acesta?

* Ziarele românești au pornit o campanie împotriva programelor, din ce în ce mai proaste, dela Radio-București. Când era Mihaiu Jora directór al programelor, interesul lui era foarte mare nu numai pentru îmbogățirea programelor, dar și pentru toate problemele de muzică radiofonică.

* La Oradea Mare se strădueşte pentru arta muzicii Cornel Givulescu. De curând a tipărit 30 de colinde, armonizate pentru cor bărbătesc.

* Societatea Tudor Flondor din Cernăuți se menține pe linia muzicii de operă românească. D. Constantin Șandru este un vrednic animator.

* Așteptăm dela viitorul mitropolit al Bucovinei organizarea unei serioase școli de muzică bisericească. În nici o parte a țării cântarea bisericei nu este așa de lăsată în paragină de către o-sârduitori ca în Bucovina.

* Peste cântecele culese de Alexandru Voevidca se așează, tot mai gros, praful. Nimeni nu se sinchisește de ele. Nu este aceasta un semn de descompunere, aruncat și asupra muzicii românești?

LIVIU RUSU

REDACȚIONALE

= Cărțile, revistele și manuscrisele se vor trimite pe adresa d-lui prof. Liviu Rusu, în Cernăuți, str. Eminescu, 15.

= Abonamentul anual la ICONAR e de Lei 60.

= In numărul viitor, vom scrie pe larg despre: P. Georgescu-Delafras și ultimele noutăți ale editurii „Cugetarea"; pictorii de adevărată substanță artistică: Vl. Nichitovici și Leon Hrușca; Teatrul Național din Cernăuți și diferite probleme culturale la ordinea zilei.

= D. Leon Țopa are sub tipar, în editura Societății pentru Cultură din Cernăuți, lucrarea: Universitatea țărănească — teoria și practica ei, cu o prefață de d. prof. Traian Brăileanu.

= In No. viitor vom recenza cuprinzătorul album al d-lui prof. I. Vișan.

Tipografia Văd. Blondovschi, Rădăuți.

REVISTE

Pagini literare, Nr. 4—5, An II, Iulie—August 1935. Este revista tinerilor ardeleni cari, depășind epoca pregătirii istorice și filologice, au intrat în arena culturii sub semnul esteticei și al filosofiei. Este generația pentru care spiritualul e filtru concret al fenomenelor trăirii. Vedem în Lucian Blaga pe marele predecesor al acestei grupări, organic isvorîtă din evoluția necesară a culturii ardelene. Lupta de înscăunare legitimă a acestei grupări a avut ecouri până departe și s'a terminat victorios. Paginile Literare au azi trecut și pot avea viitor dacă, pătrunzând sp'ritul timpului, i se vor încadra. În vremea școlirii lor, unii părtași ai revistei au stat în contact int'm cu câțiva eroi ai convingerilor stângace și cosmopolite. Înțelepciunea românească ne cere astăzi cale dreaptă. Paginile Literare se vor consacra definitiv dacă vor așeza nobilele și seninele preocupări spirituale sub zodia autohtonismului răspicat și neconcesiv. De altfel, esseuri sugestive, literatură interesantă, cronică și recenzii bogate. Noi nu ne bucurăm de satisfacția revistei pentru laudele „Adevărului Literar" și am cerne colaborările persoanelor dubioase de prin alte provincii ale țării.

Orientări, Iulie—August 1935. Moinești-Bacău. Atragem băgarea de seamă a tuturor asupra studiului remarcabil al d-lui Const. Crișan: „Reportaj istoric". Departe de a fi un reportaj, este cea mai concentrată și puternică confruntare, pe care am citit-o vreodată, între materialismul-democratic și spiritualismul legionar. Modul în care autorul pătrunde miezul concret al problemei românești, fie în critica acerbă a lumii de azi, fie în expunerea resorturilor morale ale celei de mâne, — reușind să alcătuiască un catechism al credințelor noastre celor mai sfinte, — ne-a fost un prilej nepreţuit de luminare și adâncire. Citind studiul acesta, cei de aceeași credință se vor simți pătrunși de fiorul consfințirii, iar ceilalți, — dacă își vor silui lenea de gândire pentru a urma pe autor în toate cutele cugetării sale — se vor deștepta din letargia morală care este cauza decăderii românești. Studiul d-lui Crișan aduce un mare serviciu. Cu introducerea simplificată, spre a-l face mai accesibil celor cu zbor mintal și sufletesc mai modest, ar trebui răspândit pretutindeni, spre a vesti în toate colțurile țării Adevărul. Sperăm îndeplinirea acestei sugestii.

Revista mea, An I, Nr. 6—7 Iulie-August 1935. Numărul de vacanțe al revistei clujene a adunat rod bogat. D. Prof. Traian Brăileanu desfiră în dibace analiză desbătuta problemă a artei pentru artă, statornicind că „arta nu poate fi decât națională". Dr. Ion Banea („Este naționalismul legionar șovinist?") conchide că „noua concepție națională românească nu exclude... colaborarea în spiritul ei a minoritarilor creștini pentru clădirea Românie de mâne". Sugestive și captivante fragmentele de roman „La cula Oprișenilor" de Marta D. Rădulescu și „Descătușare" de Fluor D. Rădulescu. Străbătute de fiorul credinței autohtone articolele d-lor N. N. Manolescu și Prof. Titus Malai. — Aplaudăm entuziast reportajul fotografic din tabăra legionară de muncă dela Chintău (Cluj) și subliniem utilitatea răbojului presei literare naționaliste. Revista mea aduce cugetului, l'nit de adevărată așezare românească a țării, sucul dătător de putere în limpezimea căruia cei chemați gustă depe acum izbânda viitoare.

B. S.

Candela din Cernăuți își continuă glorioasa apariț'e, colaborând în mod strălucit la cultivarea religioasă a intelectualilor. O scriu domnii profesori universitari: Vasile Tarnavschi, patriarh al erudiției în disciplinele Vechiului-Testament; Vasile Gheorghi[u] Vasile Loichiță; N. Cotos; Domițian Spânu și Simion Reli, cari adu[c] în cultura teologică a Răsăritului preciză[ri] științifice de mare importanță.

Biserica ortodoxă română publică î[n] No. 5—6, LIII, articole de d-nii: N. Iorga, G. Giuglea, Șt. Lupșa etc. D. prof. univ dr. V. Gheorghiu semnează o luminoas[ă] lucrare despre „Procesul de îndreptare a o[mului] mului înaintea lui Dumnezeu, în legătură c[u] Rom. III. 21 sq." Compilația d-lui Aurelia[n] Sacerdoțeanu, puțin actuală și slab scri[s]să. Aflăm în acest număr al „B. o. r." c[ă] vrednicul dr. D. Fecioru traduce „Cele tre[i] tratate contra iconoclasmului" de sf. Ioa[n] Damascenul.

Mai remarcăm: **Credința** (Cernăuți), gazetă de luminare religioasă pentru popor, îngrijită de d. prof. univ. N. Cotos și **Cuvântul preoțesc**, redactată de părintele dr. I Zugravu.

M. S.

Raze de lumină, revista studenților în teologie din București; 5, VI. Studiul d-lui G. Breazul: „Muzica primelor veacuri ale creștinismului" este o contribuție cu privire la o epocă, pentru care istoria muzicii se prezintă încă plină de nelămur'ri. Documentele de temeinică erudiție ce le aduce profesorul G. Breazul, înlesnesc muzicii bisericești — cântul bizantin și gregorian — o nouă metodă comparativă, pornind dela cercetările lui Idelsohn asupra cântecului de sinagogă. Este o caracteristică a scrisului cotidian, neserios și superficial, că studiul acesta n'a fost discutat cu atenția cuvenită. Modestia, cu care activează razele de lumină, purtând semnăturile: T. M. Popescu, T. Negoiță, T. N. Manolache, E. Vasilescu, dă dovadă de multă temeinicie.

L. R.

Insemnările sociologice continuă să taie drum apăsat în sufletul românesc. Orientată dela început spre cerul nou care se deschide pentru spiritualitatea românească, revista d-lui prof. Tr. Brăileanu, tinde tot mai mult să devină o nepreţuită școală de gândire și suflet românesc, așezându-se printre revistele noastre de mare valoare. Ult mele 2 numere aduc un bogat și interesant material. În numărul 3 citim: „Răzeșimea din nordul Bucovinei" de Leon Țopa. „Funcția socială a scriitorului" de Barbu Slușanschi. „Consideratiuni sociologice asupra muzicii românești" de Liviu Rusu. Foarte interesant studiul d-lui prof. Tr. Brăileanu „Problema muncitorească în lumina doctrinei naționaliste" (schițarea problemei). Urmează Alex. Isăceanu: „Națiune—Umanitate—Disociații", C. Narly: „Rugăciune la Cetatea Hotinului", Tr. Brăileanu: „Semne bune", G. Ionescu: „Alte cerințe ale noului drum". Revista cărților și a revistelor. Numărul 4, Iulie 1935, are următorul variat cuprins: G. B.: „Caracterul esoteric al „Principelui" lui Mach'avelli", Leon Țopa: „Iudaism și naționalism", un amplu și documentat studiu asupra acestei atât de ardente probleme, cu observații referitoare și la țara noastră, unde problema iudaică își va putea găsi soluția numai prin marșul eroic al mișcării legionare. G. Macrin în „O nouă școală românească: Taberele de muncă" ne dă minunate rânduri despre „realizarea omului nou, a românului de mâne". Prețioase contribuțiile d-lor B. Slușanschi: „Autohtonismul în literatură" și Liviu Rusu: „Omul rumîn în lumină de cântec". D-l prof. Tr. Brăileanu continuă valorosul său studiu „Problema muncitorească în lumina doctrinei naționaliste", care trebuie citit și recitit de orice Român. Spațiul restrâns nu ne permite să-l analizăm mai pe larg. Urmează: „Congresul studenților bucovineni" de Tr. Brăileanu și Revista Cărților.

P. V.